

DR. ALMA SODNIK



prva filozofska
znanstvenica na
Slovenskem
(1896–1965)

neje do svoje upokojitve celo redna profesorica. V stiku z univerzo je ostala vse do smrti leta 1965, kot honorarna predavateljica. Kot prva ženska v slovenskem, in celo v jugoslovanskem prostoru, je v letih 1952–1953 opravljala tudi delo dekanje

	5		4		4				6
--	---	--	---	--	---	--	--	--	---

	1				9	6		6
--	---	--	--	--	---	---	--	---

v Ljubljani.



Portretna fotografija: revija *Žena in dom*; ilustrirana revija za slovensko ženo, 1930, str. 127. Foto: neznan.

1. V družini Urbana in Ane Zupanec se je 23. marca 1896 rodila Alma. Po končani osnovni šoli se je leta 1907 vpisala kot privatistka na I. državno klasično gimnazijo. V začetku 20. stoletja namreč dekletom še ni bilo omogočeno običajno redno obiskovanje tovrstnih šol, izobrazba pa je bila še vedno privilegij

	11	6		4			6			5	16
--	----	---	--	---	--	--	---	--	--	---	----

Izobrazba Alme Sodnik tako ne bi bila možna brez podpore staršev, ki sta imela velik posluš za kulturo. Alma se je leta 1916 poročila s profesorjem na srednji tehnični šoli Alojzijem Sodnikom. Po smrti sina Santa in poškodbi možga v prvi svetovni vojni se je leta 1919 vpisala na Filozofsko fakulteto ter kot glavni študijski predmet vpisala filozofijo.



Gradnja stavbe Filozofske fakultete v Ljubljani, 1960. Foto: Edi Selhaus, arhiv MNZS.

2. Že v času študija je kot pomožna asistentka ves čas opravljala dela v filozofskem seminarju ljubljanske univerze. Zaključni izpit ter zagovor dizertacijskega dela je nato opravila leta 1923. Leta 1933 je postala privatna docentka za zgodovino filozofije, kar je ostala vse do leta 1946. Zanj je to pomenilo »delo z vsemi pedagoškimi in znanstvenimi obveznostmi«, le da je delo opravljala brezplačno. Stvari so se po drugi svetovni vojni spremenile. Že leta 1945 je prevzela predstojništvo filozofskega seminarja, nato pa leta 1946 postala še izredna profesorica ter kas-



Portretna fotografija. Foto: Nace Bizjij, arhiv MNZS.

3. Veda, ki proučuje naravo sveta, njegov ustroj in položaj človeka v njem, se imenuje filozofija. Gre za več kot dva tisoč petsto let staro humanistično vedo, ki se od ostalih naravoslovnih znanosti razlikuje v tem, da se predmet njenega proučevanja vedno nanaša na človeka. Filozofija tako razmišlja

o najsplošnejših temah, ki obstajajo. Vsak človek je tako do neke mere že filozof, kajti ljudje imamo vrednote, po katerih se ravnamo v življenju in večina med nami podpira neko zelo splošno predstavo o tem, kako je videti svet. Danes daleč najbolj svetovno prepoznan slovenski filozof je dr.

	5		6		
--	---	--	---	--	--

		1	12	4	
--	--	---	----	---	--



Portretna fotografija. Foto: arhiv MNZS.

4. Znanstveno delo dr. Alme Sodnikove je zaznamovalo proučevanje zgodovine slovenske filozofije, v kar jo je spodbujal tudi filozof in njen profesor ter sodelavec dr. France Veber. Svojega znanstvenega dela na žalost ni nadgradila s strnjeno študijo. Ohranili so se zgolj spisi o filozofskih mislecih, v katerih se je posvetila zlasti problemom, s katerimi se je proučevani mislec ukvarjal. Spisi predstavljajo osnovo za proučevanje zgodovine filozofije na Slovenskem. V svojih spisih je izhajala iz primarnih virov, kar je zahtevalo odlično klasično izobrazbo ter dobro znanje jezikov, s čimer ni imela težav. Proučevala je tudi slovenske estetike in filozofa dr. Franceta Vebra ter dr. Aleša

		6		5			5		1
--	--	---	--	---	--	--	---	--	---

5. Poleg prvovrstne znanstvenice se je razvila tudi v odlično

	6	17	1	19		19	5			4
--	---	----	---	----	--	----	---	--	--	---

, o čemer pričajo ohranjeni zapisi njenih študentov. »Na izpite pri njej smo se



Razglednica Maksima Gasparija
Človek ni rojen sebi, ampak domovini.
Foto: arhiv MNZS.

pripravljali z vso vnemo, saj smo vedeli, kako jo študentovo neznanje osebno prizadene,« je nekoč zapisal filozof dr. Frane Jerman. »Predavala je tiho, vendar razločno,.... Nikoli se ni razburila, znala je vljudno, elegantno povedati svoje odklonilno stališče,« je nadaljeval svoje spomine o dr. Almi Sodnik. »Fantazijske špekulacije mladih filozofskih pripravnikov o tem ali onem filozofu je znala zavrniti brez priziva: »O tem naj odloča citat in mesto, kjer je,« – in stvar je bila opravljena.«



Fotografija naslovne strani
knjižice dr. Alme Sodnik.

6. Leta 1924 je tudi dr. Alma Sodnik objavila družbeno angažirano in publicistično brošuro Smernice za vzgojo deklet. V njej je premišljevala o položaju ženske v sodobni družbi ter podala smernice zavzemanja t. i.

	6				6	19	1
--	---	--	--	--	---	----	---

19	5	18	1			1
----	---	----	---	--	--	---

»Cilj ženskega gibanja je ustvariti oziroma izbojevati pogoje, da bi mogla tudi ženska živeti svojemu ženskemu bistvu primerno življenje,« je zapisala v knjižici. »Potrebujemo pristnih žensk, potrebujemo prave emancipacije, to je osvoboditve od moškega načina mišljenja, hotenja in delovanja. Jedro prave emancipacije je samo to, da se vrne ženska k svojemu bistvu.«



Portretna fotografija, a.e. 20, T.III. 2-13-2.

7. Dr. Alma Sodnik je tako svojo pozornost posvetila tudi vprašanju žensk v sodobnem svetu. Vstop žensk v kulturno, družbeno in politično življenje je bil tudi na Slovenskem počasen proces, ki se je začel v sedemdesetih letih 19. stoletja. Vloga žensk, ki je bila sicer omejena zgolj na dom in materinstvo, se je počasi s pomočjo naprednih in izobraženih žensk začela širiti na vsa področja življenja.

Pionirka zavzemanja za položaj žensk v slovenski družbi je bila Marija Murnik, ki je že leta 1870 skupaj z ženskami iz premožnejših slojev začela karitativno delo. Tako so slovenske ženske v prvi polovici 19. stoletja v javnosti že nastopale kot sodelavke pri narodnih prireditvah, svečanostih, gledaliških predstavah itd. Vodenje in organizacijo ljubljanskih žensk je nato prevzela

	11	1			1
--	----	---	--	--	---

9	1	12		1	11
---	---	----	--	---	----

8. Eden večjih uspehov ženskega gibanja na Slovenskem je bila ustanovitev *Splošnega slovenskega ženskega društva v Ljubljani*, in sicer leta 1912. Vrhunec društva je bil v letu 1917, ko so t. i. narodne dame na predlog Franje Tavčar zbrale 200.000 podpisov v podporo

	1			5			5
--	---	--	--	---	--	--	---

17	6			1	11	1		5		5
----	---	--	--	---	----	---	--	---	--	---

,

s katero so na Dunaju jugoslovanski politiki zahtevali samostojno jugoslovansko državo znotraj takratne Avstro-ogrske države.



Slovenske ženske izročajo zbrane podpise dr. Antonu Korošču. Foto: arhiv MNZS.

Podpise, vezane v sedem debelih knjig, so ženske marca 1918 slovesno izročile dr. Antonu Korošču. Položaj žensk v družbi je močno spremenila prva svetovna vojna, a ženske so na svojo politično enakopravnost morale počakati vse do konca druge svetovne vojne. Šele leta 1945 so namreč dobile priznano aktivno in pasivno volilno pravico. Po drugi svetovni vojni se je močno dvignila tudi izobrazba žensk, boj za popolno enakopravnost žensk pa še do danes ni povsem izbojevan.

Končno geslo:

9	5	16	1		12	4	17	1
---	---	----	---	--	----	---	----	---

18	11	6	19	4	12	6		17	6	11	6
----	----	---	----	---	----	---	--	----	---	----	---

Ime in priimek

Ime OŠ

Naslov OŠ ali domači naslov

Rešitev oddaj v svoji knjižnici ali jo pošlji na naslov:
MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
»Za MEGA kviz«

Viri:

Craig, Edward: *Filozofija, zelo kratek uvod*. Prevod Andrej Adam. Ljubljana: Krtina, 2011.

Filozofija za gimnazije. Avtorji besedil: Nenad Mišičević, Božidar Kante, Friderik Klampfer, Boris Vežjak. Ilustracije Izar Lunaček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011.

Slovenke v dobi moderne. Uredili: Mateja Tomižsek Perovšek, Božidar Jezernik, Jože Hudales. Ljubljana: Muzej novejšje zgodovine Slovenije, 2012. [razstavni katalog]

Sodnik, Alma: *Smernice za vzgojo deklet*. Ljubljana: Založba zadrudne knjigarne, 1924.

Žalec, Bojan: Alma Sodnik (1896–1965), prva filozofska znanstvenica na Slovenskem. V: *Pozabljena polovica: portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem*. Zbrale in uredile: Alenka Šelih, Milica Antič Gaber, Alenka Puhar, Tanja Rener, Rapa Šuklje in Marta Verginella. Ljubljana: Tuma: SAZU, 2007, 2012.

Pripravila: **Andreja Zupanec Bajželj**, Muzej novejšje zgodovine Slovenije